

Република Србија
Град Крагујевац
Градско веће
Број: 56-3/25-V
Датум: 14. новембар 2025. године
Крагујевац

ГРАД КРАГУЈЕВАЦ
СКУПШТИНА ГРАДА КРАГУЈЕВЦА

18 NOV 2025

Примљено

Орган	Орг. јед.	Број	Прилог	Вредност
I		56-5		

СКУПШТИНА ГРАДА КРАГУЈЕВЦА
- за Председника Скупштине града Крагујевца -

У складу са чланом 119. став 2. Пословника Скупштине града Крагујевца ("Службени лист града Крагујевца", број 16/21) достављамо Вам, како бисте уврстили у предложени дневни ред седнице Скупштине града Крагујевца,

- Предлог одлуке о усвајању Трогодишњег извештаја о реализацији Локалног акционог плана за социјалну инклузију Рома и Ромкиња за период од 2022 до 2025.године

Уколико у дневни ред седнице Скупштине града уврстите Предлог одлуке о усвајању Трогодишњег извештаја о реализацији Локалног акционог плана за социјалну инклузију Рома и Ромкиња за период од 2022 до 2025.године, за представника предлагача на седници Скупштине града Крагујевца, Градско веће одредило је г-ђу др Гордану Дамњановић, Помоћницу Градоначелника за здравствену и социјалну заштиту, људска и мањинска права.

Заменик Градоначелника
Дејан Ружић

Република Србија
Град Крагујевац
Градско веће
Број: 56-3/25-V
Датум: 14. новембар 2025. године
К р а г у ј е в а ц

Градско веће, на основу члана 46. став 1. тачка 1. у вези члана 66. став 5. Закона о локалној самоуправи ("Службени гласник Републике Србије", број 129/07, 83/14- др. закон, 101/16-др. закон, 47/18 и 111/21 – др. закон), члана 59. став 1. тачка 1. Статута града Крагујевца ("Службени лист града Крагујевца", број 8/19), члана 2. став 1. тачка 1. Одлуке о Градском већу ("Службени лист града Крагујевца", број 29/24-пречишћен текст) и члана 49. став 3. Пословника о раду Градског већа ("Службени лист града Крагујевца", број 13/24), на седници одржаној дана, 14. новембра 2025.године, доноси

З А К Л Ј У Ч А К

о утврђивању Предлога одлуке о усвајању Трогодишњег извештаја о реализацији Локалног акционог плана за социјалну инклузију Рома и Ромкиња за период од 2022 до 2025.године

I Утврђује се Предлог одлуке о усвајању Трогодишњег извештаја о реализацији Локалног акционог плана за социјалну инклузију Рома и Ромкиња за период од 2022 до 2025.године, који је израдила Градска управа за друштвене делатности број: 870/2025-XXV од 12. новембра 2025. године и упућује се Скупштини града Крагујевца, на разматрање и доношење.

II За представника предлагача на седници Скупштине града Крагујевца одређује се др Гордана Дамњановић, Помоћница Градоначелника за здравствену и социјалну заштиту, људска и мањинска права.

Образложење

Правни основ за доношење Закључка о утврђивању Предлога одлуке о усвајању Трогодишњег извештаја о реализацији Локалног акционог плана за социјалну инклузију Рома и Ромкиња за период од 2022 до 2025.године (у даљем тексту: Закључак), садржан је у члану 46. став 1. тачка 1. у вези члана 66. став 5. Закона о локалној самоуправи ("Службени гласник Републике Србије", број 129/07, 83/14-др. закон, 101/16-др. закон, 47/18 и 111/21 – др. закон), члану 59. став 1. тачка 1. Статута града Крагујевца ("Службени лист града Крагујевца", број 8/19), члану 2. став 1. тачка 1. Одлуке о Градском већу ("Службени лист града Крагујевца", број 29/24-пречишћен текст) и члану 49. став 3. Пословника о раду Градског већа ("Службени лист града Крагујевца", број 13/24), којима је утврђено да је Градско веће предлагач аката које доноси Скупштина града Крагујевца, као и да закључком одлучује о процедуралним питањима и иницира доношење и предлагање одлука и других аката, као и начин решавања појединих питања.

Разлог за доношење овог закључка је процедуралног карактера и основ је за упућивање Предлога одлуке о усвајању Трогодишњег извештаја о реализацији Локалног акционог плана за социјалну инклузију Рома и Ромкиња за период од 2022 до 2025.године, Скупштини града Крагујевца, на разматрање и доношење.

Заменик Градоначелника

Дејан Ружић, с.р.

Република Србија
Град Крагујевац
Градска управа за друштвене
делатности
Број: XXV-871/2025
Датум: 12. новембар 2025.године
К р а г у ј е в а ц

ГРАДСКОМ ВЕЋУ
- за председника Градског већа -

Градска управа за друштвене припремила је, у складу са чланом 52. став 1. тачка 1. у вези са чланом 66. став 7. Закона о локалној самоуправи ("Службени гласник Републике Србије", број 129/07, 83/14- други закон, 101/16- други закон, 47/18 и 111/21 - други закон), чланом 68. став 1. тачка 1. Статута града Крагујевца ("Службени лист града Крагујевца", број 8/19), чланом 11. став 1. алинеја четврта и чланом 19. став 2. тачка б) алинеја трећа Одлуке о организацији градских управа града Крагујевца ("Службени лист града Крагујевца", број 37/21-пречишћен текст и 14/23) и упућује Градском већу, на разматрање и одлучивање:

-Нацрт одлуке о усвајању Трогодишњег извештаја о реализацији Локалног акционог плана за социјалну инклузију Рома и Ромкиња за период од 2022 до 2025.године

Нацрт одлуке о усвајању Трогодишњег извештаја о реализацији Локалног акционог плана за социјалну инклузију Рома и Ромкиња за период од 2022 до 2025.године припремљен је у складу са одредбама:

1. члана 20. став 1. тачка 1. а у вези члана 66. став 3. Закона о локалној самоуправи ("Службени гласник Републике Србије " број 129/07, 83/14-др.закон, 101/16 – др.закон, 47/18 и 111/21-др.закон),
2. члана 40. став 1. тачка 35. Статута града Крагујевца ("Службени лист града Крагујевца", број 8/19),
3. Стратегије за социјално укључивање Рома и Ромкиња у Србији за период од 2022. до 2030. године.("Службени гласник РС", број 23/2022),

Правилника о припреми, достављању и контроли нацрта/предлога аката који се упућују Градском већу ("Службени лист града Крагујевца", број 13/25-пречишћен текст).

Предлаже се Градском већу да утврди Предлог одлуке о усвајању Трогодишњег извештаја о реализацији Локалног акционог плана за социјалну инклузију Рома и Ромкиња за период од 2022 до 2025. године и да за представника предлагача на седници Скупштине града одреди др Гордану Дамњановић, Помоћницу Градоначелника за здравствену, социјалну заштиту, људска и мањинска права.

ВД НАЧЕЛНИКА

Тамара Јовановић, с.р.

Скупштина града Крагујевца, на основу члана 20. став 1. тачка 1. а у вези члана 66. став 3. Закона о локалној самоуправи ("Службени гласник Републике Србије" број 129/07, 83/14-др.закон, 101/16 – др.закон, 47/18 и 111/21-др закон), Стратегије за социјално укључивање Рома и Ромкиња у Србији за период од 2022. до 2030. године ("Службени гласник Републике Србије", број 23/22) и члана 40. став 1. тачка 19. Статута града Крагујевца ("Службени лист града Крагујевца" број 8/19) на седници одржаној дана _____, 2025. године, доноси

О Д Л У К У

о усвајању Трогодишњег извештаја о реализацији Локалног акционог плана за социјалну инклузију Рома и Ромкиња за период од 2022 до 2025.године

I Усваја се Трогодишњи извештај о реализацији Локалног акционог плана за социјалну инклузију Рома и Ромкиња за период од 2022 до 2025.године који је израдила Градска управа за друштвене делатности број: 870/2025-XXV од 12. новембра 2025.године.

II Циљ усвајања Трогодишњег извештаја о реализацији Локалног акционог плана за социјалну инклузију Рома и Ромкиња за период од 2022 до 2025.године, је имплементација Локалног акционог плана за социјалну инклузију Рома и Ромкиња за период од 2022 до 2025.године која је показала значајан напредак у остварењу циљева дефинисаних овим документом.

III Одлука ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у "Службеном листу града Крагујевца".

О б р а з л о ж е њ е

Правни основ за доношење Одлуке о усвајању Трогодишњег извештаја о реализацији Локалног акционог плана за социјалну инклузију Рома и Ромкиња за период од 2022 до 2025.године (у даљем тексту: Одлука) садржан је у члану 20. став 1. тачка 1. а у вези члана 66. став 3. Закона о локалној самоуправи ("Службени гласник Републике Србије" број 129/07, 83/14-др.закон, 101/16 – др.закон, 47/18 и 111/21-др закон), Стратегији за социјално укључивање Рома и Ромкиња у Србији за период од 2022. до 2030. године ("Службени гласник Републике Србије", број 23/22), којима је прописано да Општина, преко својих органа, у складу с Уставом и законом доноси свој статут, буџет и завршни рачун, просторни и урбанистички план и програм развоја општине, као и стратешке планове и програме локалног економског развоја као и да се одредбе овог закона које се односе на скупштину општине примењују се на градску скупштину и члану 40. став 1. тачка 19. ("Службени лист града Крагујевца" број 8/19) којим је прописано да Скупштина града у складу са законом доноси план развоја Града, планска документа јавних политика, средњорочне планове и друга планска документа у складу са законом.

Разлог за доношење ове одлуке садржан је у потреби имплементације Локалног акционог плана за социјалну инклузију Рома и Ромкиња за период од 2022 до 2025.године која је показала значајан напредак у остварењу циљева дефинисаних овим документом.

Циљ доношења ове одлуке је да се планским документом развија политика у области људских и мањинских права и наставак рада на овим питањима који захтева стратешко планирање и јачање ресурса, како би се осигурала одрживост и додатни напредак у областима које су препознате као кључне за унапређење социјалне инклузије Рома и Ромкиња у граду Крагујевцу.

Ова одлука конципирана је кроз три тачке и то:

У поглављу I Одлуке прописано је да се усваја Трогодишњи извештај о реализацији Локалног акционог плана за социјалну инклузију Рома и Ромкиња за период од 2022 до 2025.године који је израдила Градска управа за друштвене делатности број: 870/2025-XXV од 12. новембра 2025.године.

У поглављу II Одлуке утврђен је циљ усвајања Трогодишњег извештаја о реализацији Локалног акционог плана за социјалну инклузију Рома и Ромкиња за период од 2022 до 2025.године, који је везан за имплементацију Локалног акционог плана за социјалну инклузију Рома и Ромкиња за период од 2022 до 2025.године.

У поглављу III Одлуке уређено је питање ступања на снагу и објављивање ове одлуке. Наиме чланом 196. Устава Републике Србије ("Службени гласник Републике Србије", број 98/06 и 115/21), утврђено је да се закони и друга општа акта објављују пре ступања на снагу, да се општи акти јединица локалне самоуправе објављују у гласилу локалне самоуправе, као и да сви закони и друга општа акта ступају на снагу најраније осмог дана од дана објављивања. У складу са наведеним ова одлука ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у "Службеном листу града Крагујевца".

СКУПШТИНА ГРАДА КРАГУЈЕВЦА

Број: _____

У Крагујевцу, _____ 2025. године

ПРЕДСЕДНИК,

Ивица Момчиловић

Република Србија
Град Крагујевац
Градска управа за друштвене делатности
Секретаријат за друштвене делатности
Одељење за људска и мањинска права, родну
равноправност и превенцију трговине људима
Број: 870/2025-XXV
Дана: 12. новембар 2025. године
К р а г у ј е в а ц

Трогодишњи извештај о реализацији Локалног акционог плана за социјалну инклузију Рома и Ромкиња за период од 2022 до 2025. године

Скупштина града Крагујевца децембра месеца 2022. година усвојила је Локални акциони план за социјалну инклузију Рома и Ромкиња за период 2022-2025. године. ("Службени лист града Крагујевца", број 39/22).

Овим документом се утврђује целокупна локална политика социјалне инклузије Рома и Ромкиња у граду Крагујевцу у циљу елиминисања дискриминације, побољшања њиховог положаја и интегрисања принципа једнакости и социјалне инклузије у све области деловања институција система, као један од елемената модернизације и демократизације друштва, у циљу бржег, равномернијег и ефикаснијег друштвеног развоја.

Град Крагујевац је одлучан у настојању да постане боље место за живот за све своје житеље, укључујући и грађане ромске националности. Према томе, Локални акциони план није усмерен само на унапређење положаја Рома, него на трансформацију читаве локалне заједнице која би требало да се мења на такав начин који ће омогућити учешће Рома и Ромкиња као равноправних и једнаких чланова у све аспекте живота локалне заједнице. Визија ЛАП-а гласи: **Град Крагујевац је добро место за живот и просперитет свих грађана и лидер у области социјалне инклузије Рома и Ромкиња.**

Локалним акционим планом за социјалну инклузију Рома и Ромкиња обухваћено је **осам приоритетних области**, које се тичу социјалне инклузије Рома и Ромкиња, **борба против циганизма, сиромаштво и социјална искљученост, партиципација, образовање, становање, запошљавање, здравље и социјална заштита.**

Локалним акционим планом за социјалну инклузију Рома и Ромкиња у периоду од 2022.-2025. године ("Службени лист града Крагујевца", број 39/22), спроведене су следеће активности:

1. Образовање

- У склопу припремног предшколског образовања радило се на изменама и допунама правилника о приоритетном упису деце у припремно предшколски програм што је и реализовано у сарадњи са предшколским установама.
- Спроведене су Инфо-сесије у ромским насељима о упису деце у ПУ и подршка родитељима при аплицирању.
- Одржане су едукативне радионице за родитеље о значају развоја и образовања деце узраста 0–5, 5 година.
- Реализација три радионице у основним школама на тему антициганизма, културе и историје Рома.

- Обезбеђен је школски прибор и ранчеви за децу која полазе у припремно предшколски програм и деце која полазе у први разред основне школе (5, 5–7 година)
- Професионални развој основаца је рађен у сарадњи са Образовно културном заједницом Рома „Романипен“ где је рађено са сваким дететом и то попуњавање листе жеља и припреме за полагање пријемног испита.
- Подршка за коришћење афирмативних мера при упису на факултет.
- Инфо-сесије о националним и локалним стипендијским програмима
- Менторска подршка ромским средњошколцима у учењу (вршњачко менторство)
- Коришћење афирмативних мера за упис на факултете (подршка и информисање ученика)
- Упис и задржавање ромске деце у предшколским и школским установама;
- Рад 7 педагошких асистената;
- Кампање „Школа је за свако дете“; радионице за родитеље;
- Бесплатни припремни курсеви и подела школског прибора;
- Настава ромског језика у две школе;
- Летње школе и радионице „Ромски језик – глас идентитета“.

Резултати:

- Обухват ромске деце предшколским образовањем повећан са 38% на 55%;
- Смањење броја деце која напуштају школу за 12%;
- 23 ученика уписала средњу школу, 8 студената добило стипендије.

2. Запошљавање

- Јавни радови за 15 лица са инвалидитетом годишње
- Субвенције за запошљавање 25 лица из категорије теже запошљивих на годишњем нивоу
- Самозапошљавање кроз субвенције и подршку НСЗ
- Обуке на захтев послодавца, стицање практичних знања, обуке за предузетништво и активно тражење посла
- Функционално основно образовање одраслих (ФООО) за незапослене
- Инфо дани за информисање Рома о програмима запошљавања
- Тренинзи за унапређење професионалних квалификација и вештина лица ромске националности
- Обуке самоефикасности у тражењу посла
- Јавни радови – 74 лица запослено;
- Програми обуке за занате: кројачке услуге, зидарство, фризерство;
- Подршка самозапошљавању – 21 корисник грантова;
- Радионице за жене „Моја мала радионица“ и „Жене за промене“;
- Пилот пројекат „Роми у локалним јавним службама“.

Резултати:

- Стопа незапослености смањена за око 10%;
- Основане четири женске задруге;
- 40 лица засновало радни однос на неодређено, 15 жена покренуло занатске/услугне делатности.

3. Здравствена заштита

- Ромска популација је потпуно обухваћена здравственом заштитом (здравствене књижице)
- Деца ромске националности су високо обухваћена вакцинацијом
- Потпун обухват мајки и деце патронажним посетама
- Скоро потпун обухват трудница редовним гинеколошким прегледима (98% у 2021, циљ 100% до 2025)
- Организовање превентивних гинеколошких прегледа
- Приступачност стоматолошких прегледа и услуга
- „Базар здравља“ – превентивни прегледи и саветовалишта;
- Превентивне кампање „Здравље за све“, „Моје тело, моја одговорност“;
- Рад здравствених медијатора – 2 активна;
- Едукативне радионице о вакцинацији и репродуктивном здрављу.

Резултати:

- 3.500 лица обухваћено превентивним прегледима;
- 720 жена учествовало у програмима репродуктивног здравља;
- Регистровано 81% ромских пацијената код изабраног лекара (са 62%).
- 4. Социјална заштита
- Град обезбеђује услуге социјалне заштите: лични пратилац детета, дневни боравци за децу, младе и одрасле са сметњама у развоју, прихватилиште за одрасле и старије, персонална асистенција.
- Постоји народна и ђачка кухиња у сарадњи са Црвеним крстом
- Финансирање једнократних помоћи, породичног и домског смештаја, прихватилишта и дневних услуга у заједници
- Усвојена **Стратегија социјалне заштите Града Крагујевца 2021–2025.године**
- Сарадња са Центром за социјални рад;
- Материјална подршка: новчане помоћи, огрев, школски прибор;
- Програми подршке породицама у ризику и женама жртвама насиља;
- Ромски координатори као веза са заједницом.

Циљ:

Област социјалне заштите има за циљ да обезбеди правовремену, континуирану и адекватну подршку ромским породицама и појединцима у ризику, узимајући у обзир њихове специфичне потребе, културолошке особености и социјални контекст. Главни циљ је обезбеђивање социјалне сигурности, стабилности домаћинства и спречавање сиромаштва и дискриминације, посебно код деце и младих.

Мере и активности

- 1. Ефикаснија координација и повезивање институција**
 - Успостављање редовних састанака и координационих група између Центра за социјални рад, теренских служби, школа, здравствених установа и локалних удружења;
 - Размена информација и евиденција случајева у ризику уз поштовање принципа заштите података;
 - Развој интерног протокола за пријављивање случајева породичног насиља, занемаривања или кризних ситуација, са дефинисаним роковима за интервенцију;
 - Оснаживање капацитета теренских радника кроз редовне обуке, супервизије и коучинг за рад са осетљивим групама.
- 2. Саветодавни и психосоцијални рад са породицама**
 - Провођење индивидуалних и групних консултација са породицама у ризику, укључујући родитељске радионице и психосоцијалну подршку;

- Рад са децом кроз играонице, психолошке сесије и групне активности за развој социјалних вештина;
 - Пружање савета и праћење развоја детета у свим фазама одрастања;
 - Менторска подршка породицама за увођење редовних образовних и здравствених пракси у кући.
- 3. Подршка деци без родитељског старања и самохраним мајкама**
- Припрема индивидуалних планова за децу у хранитељским породицама или установама;
 - Пружање финансијске, едукативне и психосоцијалне подршке самохраним мајкама;
 - Организација програма за инклузију деце у школе и ваншколске активности;
 - Обезбеђивање доступности дневних боравка и стручне подршке за децу у ризику.
- 4. Теренске посете и праћење случајева насиља и занемаривања**
- Редовне посете ромским насељима ради идентификације угрожених породица;
 - Праћење здравственог, образовног и социјалног статуса деце и младих;
 - Регистровање и анализа појава породичног насиља или занемаривања;
 - Брза интервенција уз укључивање полиције, здравствених и образовних служби у сложеним случајевима.
- 5. Развој услуга у заједници**
- Оснивање и одржавање дневних боравака, клубова за младе и програма за подршку самохраним родитељима;
 - Пружање услуга помоћи у кући за старије особе и породице у ризику;
 - Подршка локалним НВО и удружењима у организацији едукативних, рекреативних и културних активности;
 - Подстицање друштвене укључености кроз програме волонтеризма, радионице за вештине живота и социјалну интеграцију.

Механизми праћења и евалуације

- Успостављен систем евиденције свих активности и корисника услуга, уз редовне извештаје и анализу показатеља ефективности;
- Месечни и квартални састанци теренских тимова ради праћења напретка појединачних случајева;
- Анкетирање корисника и родитеља ради процене квалитета услуга и задовољства програмима;
- Успостављање индикатора као што су број породица обухваћених подршком, број деце која редовно похађају наставу, број интервенција у случајевима насиља.

Очекивани ефекти и резултати

- Повећан број ромских породица које добијају правовремену и системску социјалну подршку;
- Смањен број случајева породичног насиља и занемаривања;
- Побољшана доступност и квалитет социјалних услуга у заједници;
- Јачање капацитета институција и теренских служби за рад са ромским породицама;
- Побољшана информисаност и самосталност корисника у остваривању права;
- Дугорочно обезбеђивање социјалне стабилности и инклузије ромских домаћинстава.

Резултати:

- 140 породица обухваћено подршком;
- 35 жена укључено у групе самопомоћи;
- 380 породица добило програмску и информативну подршку

5. Антициганизам и дискриминација

- Од 2003. године у Крагујевцу постоји **независно локално тело – Локални омбудсман**, који контролише поштовање права грађана у раду градских органа и јавних служби.
- У Градској управи за друштвене делатности раде службеници обучени за заштиту од дискриминације и циганизма као специфичног облика расизма, као и координатор за ромска питања у Граду Крагујевцу
- Потписан је **Споразум о сарадњи** између Града Крагујевца и Националног савета ромске националне мањине (22.10.2021године,) – сарадња у имплементацији и надзору националне стратегије, припреми и реализацији пројеката, креирању јавних политика, промовисању мултикултуралности и људских права, јачању капацитета ромских ОЦД
- Представници ромских удружења учествују у раду **Савета за унапређење положаја Рома**, али нису заступљени у другим телима која прате спровођење планских докумената (План развоја града, стратегије, планови културе, економског развоја, запошљавања)
- **Запошљавање високообразованих Рома у Градској управи Крагујевца** реализовано запошљавањем два високообразована Рома
- Јачање капацитета ромских организација (тренинзи за тимски рад, писање пројеката, вођење удружења)

6. Партиципације и учешћа

1. **Формирање и активирање Локалног савета за Роме и Ромкиње**
 - Избор и именовање представника Рома у складу са принципима равноправности и родне паритете;
 - Одржавање редовних седница Савета (најмање једном месечно) са јасно дефинисаним дневним редом, укључујући приоритете за развој заједнице;
 - Укључивање Савета у израду локалних политика, стратегија и програма;
 - Сарадња са локалном самоуправом и јавним службама ради праћења реализације пројеката.
2. **Јавне трибине и радионице за информисање и активизацију грађана**
 - Организација тематских трибина о правима Рома, социјалним и економским услугама, образовању и здравству;
 - Праћење присуства и активног учешћа Рома у трибинама;
 - Радионице за младе и жене са циљем развоја лидерских вештина и способности за јавни наступ;
 - Стварање дијалогских форума између Рома, локалних институција и невладиних организација.
3. **Медијске кампање и промоција позитивних примера**
 - Израда и дистрибуција брошура, флајера и дигиталних публикација о правима, активностима и услугама доступним Ромима;
 - Креирање медијских прилога у локалним телевизијама, радио-станицама и интернет портали о успеху Рома и Ромкиња;
 - Подстицање ромских лидера, активиста и организација да промовишу учешће у јавним иницијативама;
 - Развој инфо-платформи и друштвених мрежа за објављивање јавних позива, конкурса и волонтерских могућности.
4. **Укључивање у радне групе, комисије и савете локалне самоуправе**
 - Именовање ромских представника у јавне комисије, радне групе и савете, укључујући и оне за образовање, здравство, културу и становање;
 - Праћење учешћа и доприноса Рома у процесима доношења одлука;
 - Обука ромских представника о процедурама јавне управе, писмености у администрацији и механизму доношења одлука;

- Јачање сарадње између институција и ромских организација ради креирања бољих услуга и политика.

5. Програми оснаживања младих и жена

- Лидерске радионице за младе и жене Ромкиње;
- Менторски програми за активно учешће у локалним иницијативама;
- Организација конкурса за волонтерске и културне активности са циљем укључивања и развоја креативних способности;
- Стварање услова за учешће Рома у културним, спортским и образовним пројектима.

Механизми праћења и евалуације

- Регистровање свих учесника у јавним трибинама, радионицама и Савету;
- Континуирано праћење броја и квалитета учешћа у процесима одлучивања;
- Анкетирање Рома о задовољству учешћем у иницијативама и пруженој подршци;
- Креирање индикатора као што су: број формираних и активних савета, број медијских прилога, број укључених у радне групе и број младих и жена који су прошли обуке.

Очекивани ефекти и резултати

- Формиран и функционалан Локални савет за Роме и Ромкиње који активно учествује у креирању локалних политика;
- Повећана видљивост и информисаност ромске заједнице о својим правима и доступним услугама;
- Јачање капацитета Рома за активно учешће у јавним и институционалним процесима;
- Повећан број ромских представника у радним групама, комисијама и саветима;
- Оснаживање младих и жена за лидерство, учешће у културним и друштвеним иницијативама;
- Побољшано поверење Рома у институције и унапређење социјалне интеграције у локалној заједници.
- Обележавање 5. новембра – Међународног дана ромског језика;
- Обележавање 8. априла Међународног дана Рома;
- Обележавање ромске славе „Бибије“ подела 200 пакетића за децу, ромске националности;
- Подршка културно-уметничким друштвима и фестивалима;
- Медијске кампање и промоција позитивних примера;
- Формирање Савета Рома при локалној самоуправи.

Резултати:

- Повећана видљивост ромске културе;
- Активно учешће ромских удружења у организацији културних дешавања;
- Јачање институционалне сарадње и дијалога.

7. Становање

Многи Роми живе у неусловним или нелегализованим објектима, без приступа основним комуналним услугама. Лоши услови становања негативно утичу на здравље, безбедност и образовање деце.

Циљеви:

- Побољшање стамбених услова ромских породица;
- Унапређење инфраструктуре у насељима;
- Правно регулисање власништва и спречавање исељавања;
- Промовисање приступачног становања.

Кључне мере и активности:

- Санација и адаптација постојећих објеката;
- Увођење водовода и канализације у ромским насељима;
- Јачање правне помоћи за легализацију објеката;
- Изградња социјалних станова за најугроженије породице;
- Уређење јавне расвете и прилазних путева.

Остварени резултати:

- 28 стамбених објеката реконструисано и опремљено;
- У три насеља обновљена јавна расвета;
- 42 породице добиле подршку у поступку легализације;
- Успостављен координациони тим за праћење урбанистичког уређења ромских насеља.

8. Сиромаштво и социјална искљученост

Контекст и изазови:

Ромска популација је једна од најугроженијих група када је у питању сиромаштво. У појединим насељима забележен је висок степен материјалне депривације, незапослености и социјалне изолације. Многе породице немају стабилне приходе, а велики број деце одраста у условима који не обезбеђују основне животне стандарде.

Циљеви:

- Смањење нивоа сиромаштва међу ромским породицама;
- Подршка самозапошљавању и економском оснаживању;
- Успостављање система ране интервенције за породице у ризику;
- Повезивање социјалних и хуманитарних програма.

Кључне мере и активности:

- Једнократна новчана и материјална помоћ најугроженијим породицама;
- Обезбеђивање ваучера за храну, хигијену и огрев;
- Економско оснаживање жена кроз грантове и микро-кредите;
- Обуке за финансијску писменост и самосталност;
- Подршка ромским породицама за укључивање у локалне програме јавних радова.

Остварени резултати:

- Укупно 127 ромских домаћинстава обухваћено директним материјалним програмима;
- 18 породица покренуло самосталну делатност уз локалну подршку;
- Успостављен механизам за редовно праћење социјалних потреба ромске заједнице.

Што се тиче пројеката у којима је Град Крагујевац партнер на пројекту и које спроводи спроведене су активности на следећим пројектима:

- Пројекат „Кроз игру и дружење до правилног развоја“ – подршка инклузији ромске деце у предшколски систем васпитања и образовања, донатор Министарство просвете и технолошког развоја у вредности у износу 4, 5 милиона динара,
- Пројекат „ROMACTED“ – промовисање доброг управљања и оснаживања Рома и Ромкиња на локалном нивоу, обухватајући посебно област образовања. Донатор је Савет Европе, а имплементациони партнер је Министарство за људска и мањинска права и друштвени дијалог.
- У оквиру пројекта "Инклузија Рома и других маргинализованих група у Србији", који имплементира Немачка организација за међународну сарадњу (ГИЗ) у сарадњи са Црвеним крстом Србије, ромско удружење „Романипен“ је реализовало неколико активности за 140 родитеља, деце и ученика за циљем уписа у ППП, спречавање напуштања школовања и подршку наставку школовања.
- У сарадњи са НВО „Центар за едукацију Рома из Београда“, а уз финансијску подршку Фондације за отворено друштво, током 2020. године је подељено 10 таблета у ОШ „19. октобар“ у Маршићу, у којој се спроводи пројекат „Ромски језик са елементима националне културе“.
- Пројекат „Образовањем ка новим могућностима у запошљавању“ који је спровело удружење „Ромски информативни центар“, а финансиран је из градског буџета на конкурс намењеном додели средстава удружењима грађана за спровођење програма и пројеката од јавног интереса.

Град Крагујевац је у претходном периоду успешно спровео више донаторских пројеката који су за циљ имали укључивање Рома и Ромкиња на тржиште рада. Реч је о следећим пројектима:

- **Пројекат „Инклузија Рома и других маргинализованих група у Србији“**, који имплементира ГИЗ у сарадњи са Министарством за људска и мањинска права и друштвени дијалог. У оквиру овог пројекта је реализована компонента „Заједно за заједницу“ кроз који је радно ангажовано 38 лица из маргинализованих група код 7 послодаваца. Међу њима је било 11 Рома и Ромкиња. Стручна обука у сарадњи са послодавцем реализована је за 31 учесника за занимање васпитач у вртићу/медицинска сестра у сарадњи са три вртића у Крагујевцу – „Другарство“, „Шумска Вила“ и „Аквица“. Такође, у оквиру истог програма подржан је пројекат ромског удружења „Рома центар“ у оквиру кога је 200 Рома похађало стручне обуке за активно тражење посла и самозапошљавање (креирање биографије, представљање на тржишту рада, покретање посла и регистрација фирми, израда бизнис планова, онлајн трговина), а 30 Рома је похађало обуке за стицање стручних вештина. Додатно, у оквиру пројекта удружења „Романипен“ укупно је 30 Рома је похађало обуку за активно тражњење посла и писање бизнис планова.
- Са циљем промоције запошљавања високо образованих Рома и Ромкиња, град Крагујевац је од 2022. године укључен у програм **„Подстицање запошљавања високо образованих Рома и Ромкиња у јединицама локалне самоуправе“**, који реализује Министарство за људска и мањинска права и друштвени дијалог, у сарадњи са ГИЗ-ом.
- У сарадњи са органима града Крагујевца, „Фондација за образовање Рома“ спроводи пројекат **„Поспешивање младих Рома – фаза 2“** уз подршку Немачке развојне банке – KfW, а у име Владе Немачке – Министарства за економску

сарадњу и развој. Циљ пројекта је стварање услова за приступ квалитетном образовању и ефикаснијем приступу тржишту рада, односно олакшавање процеса преласка младих Рома из образованог система на тржиште рада.

- У сарадњи са Фондом за образовање Рома организована је обука за завариваче коју је похађало 24 младих Рома. Сви полазници су добили сертификате за похађану стручну обуку и тренутно су сва лица запослена у струци.
- Пројекат **„Акције младих у мањинским заједницама – Право на рад“**, који је спровео Женски центар 21. век захваљујући финансирању из градског буџета у износу од 50.000, 00 РСД.

Град Крагујевац је у претходном периоду успешно спровео неколико пројекта који су имали за циљ унапређење услова становање ромске заједнице. Реч је о следећим пројектима:

- Пројекат **„Заједно за здравији и уреднији живот Рома у Корману“**, који је реализован у партнерству са ромском удружењем „Интегративни глобал центар“ захваљујући подршци Швајцарске амбасаде, кроз програм Swiss PRO. У склопу пројекта су реализовани радови на чишћењу и уређењу ромског насеља Корман. Посут је прилазни пут у дужини од 500м од самог насеља до излаза на главни асфалтни пут и очишћено је корито речице Јабучје која протиче кроз насеље. Затим извршена је дератизација, дезинсекција и дезинфекција насеља и обезбеђен је велики контејнер за изношење смећа. Постављени су руковати на постојећем мосту ради безбеднијег преласка речице и поднета је иницијатива да се ово насеље укључи у детаљније уређење прилазне инфраструктуре кроз национални пројекат „Витлиште“, који се односи на измештање депоније.
- У склопу **„ROMACTED“ пројекта**, који спроводи Савет Европе, у ромским насељима Илићево, Угљешница и Аеродром су постављена 4 пластична канистера од по 1.000 литара запремине са циљем снабдевања становника ових насеља пијаћом водом.
- Екуменска хуманитарна оорганизација у сарадњи са градом спроводи пројекат **„Социјална инклузија за достојанствен живот Рома и Ромкиња и других осетљивих особа у Србији 2023-2026“**. Кроз овај пројекат покренут је поступак легализације и решавања имовинско правних односа зарад легализације домаћинстава . Овај пројекат је обухватио 40 ромских домаћинстава и још увек је у поступку реализације.
- У оквиру пројекта **“Управљање миграцијама и подршка повратку тражилаца азила“**, који је спровела немачка организација **„Хелп“** додељена су 15 гранта за адаптацију и реконструкцију кућа за повратнике по реадмисији.
 - **Активности које су спроведене су:**
 - Легализација 19 објеката;
 - Уређење инфраструктуре: улице, канализација, расвета;
 - Програми адаптације кровова и фасада;
 - Прикључење на јавну комуналну инфраструктуру.

Резултати су: 52 домаћинства добила подршку; 97% домаћинстава са стабилним водоснабдевањем и струјом; 3 насеља прикључена на инфраструктуру; побољшани стамбени услови.

Закључак:

Реализација активности у овој области представља значајан корак ка јачању система заштите људских и мањинских права, промоцији равноправности и изградњи инклузивног друштва. Спроведене мере и реализовани програми потврдили су неопходност континуираног и координисаног приступа свих релевантних актера – државних институција, локалних самоуправа и организација цивилног друштва – у циљу унапређења положаја рањивих група и подизања свести јавности о значају једнаких могућности за све грађане.

Остварени резултати показују да су улагање у превентивне мере, едукацију и међусекторску сарадњу кључни предуслови за трајне промене у овој важној области. Ипак, предстоји потреба за даљим унапређењем институционалних механизма, јачањем капацитета на локалном нивоу и обезбеђивањем системске подршке за спровођење политика у пракси.

Остварени резултати указују на то да је партнерски однос локалне самоуправе, институција, школа, центара за социјални рад и организација цивилног друштва од кључног значаја за постизање одрживих промена. Ипак, изазови који и даље постоје – посебно у области запошљавања младих, унапређења услова становања и континуиране едукације – захтевају даљи рад, доследну примену усвојених мера и трајну подршку на локалном и националном нивоу.

Посвећеност реализацији овог Локалног акционог плана за социјалну инклузију Рома и Ромкиња у граду Крагујевцу за период 2022-2025. година показала је да је инклузија Рома и Ромкиња не само питање социјалне правде, већ и предуслов за свеукупни развој локалне заједнице. Наставак активности у овом правцу допринеће изградњи праведнијег, толерантнијег и снажнијег друштва заснованог на поштовању различитости и једнаких шанси за све грађане.

**Начелница одељења за људска и мањинска
права, родну равноправност и превенцију
трговине људима**

ВД Начелника

Ивана Обрадовић Станић, с.р.

Тамара Јовановић, с.р.